

ΚΕΙΜΕΝΟ 1

Εθισμός του χειρότερου είδους το κινητό – Τα παιδιά χάνουν τη δεξιότητα να σχηματίζουν γράμματα

«Το κινητό τείνει να γίνει προέκταση όλων των παιδιών αλλά και των ενηλίκων. Αυτό σημαίνει μια εξάρτηση, έναν εθισμό του χειρότερου είδους» δήλωσε στο EPTNews ο καθηγητής Γλωσσολογίας του Πανεπιστημίου Αθηνών, Γιώργος Μπαμπινιώτης, δίνοντας ταυτόχρονα τα εύσημα στην κυβέρνηση για την απόφαση που πήρε για την απαγόρευση χρήσης τους στα σχολεία.

Μιλώντας στην εκπομπή «Newsroom» και τον δημοσιογράφο Μάκη Προβατά για την διείσδυση των ψηφιακών μέσων στην καθημερινότητά μας και το πώς επηρεάζει τη μάθηση ο κ. Μπαμπινιώτης αναφέρθηκε και στο παράδειγμα της Φινλανδίας που μετά από μια δοκιμαστική περίοδο περιορίζει την χρήση ebooks στα σχολεία και επιστρέφει στο παραδοσιακό βιβλίο. «Διεπίστωσαν οι Φινλανδοί που μελετούν τα πράγματα της εκπαίδευσης και βρίσκονται πολύ μπροστά, ότι τα παιδιά σιγά σιγά είχαν δυσκολία στο να γράψουν. Χάνεται η δεξιότητα να σχηματίζουν τα γράμματα και μέσα από τα γράμματα τη λέξη και την ορθογραφία», δήλωσε χαρακτηριστικά.

Αναφερόμενος στην χρήση της γλώσσας που παραμερίζεται από τη χρήση ψηφιακών εικονιδίων (emojis) στις ηλεκτρονικές συνομιλίες ο καθηγητής γλωσσολογίας επισήμανε ότι «απαιτεί κόπο, χρόνο, ενασχόληση και αυτό είναι που πρέπει να περάσουμε στα παιδιά μέσα από μια αγάπη προς τη γλώσσα».

Και όπως είπε, «για να αποκτήσουν αγάπη προς τη γλώσσα πρέπει να καταλάβουν τι είναι η γλώσσα. Να καταλάβουν πρώτα και πάνω απ' όλα ότι η γλώσσα είναι το μυαλό τους». Σύμφωνα με τον κ. Μπαμπινιώτη, η παιδεία δεν είναι πληροφορίες αλλά είναι η καλλιέργεια της ψυχής τους.

Όσον αφορά την αλληλεπίδραση στις σχολικές αίθουσες υποστήριξε ότι «η σχέση δασκάλου και μαθητή δεν αντικαθίσταται ποτέ. Το ζήσαμε με την πανδημία... Αντικατέστησε και υποκατέστησε. Δεν απέδωσε».

Παράλληλα, όπως είπε, «πρέπει να είναι ανοιχτοί στην ουσία της γνώσης με όποιον τρόπο μπορούν να την αποκτήσουν και να έχουν αίσθηση ότι δεν υπάρχει μία μόνη διαδρομή... Υπάρχει η

άλλη παράλληλη διαδρομή μέσα από το βιβλίο, μέσα από την ατομική προσπάθεια, μέσα από τη σχέση με το δάσκαλο».

Σχολιάζοντας τέλος το θέμα της παιδείας ανέφερε ότι «οι αρχαίοι Έλληνες δεν είχαν τη λέξη πολιτισμό. Αντί για τον πολιτισμό χρησιμοποιούσαν τη λέξη παιδεία. Και τι ήταν η παιδεία; Παιδεία ήταν οι γνώσεις, τα γράμματα, η φιλοσοφία, τα μαθηματικά, ο αθλητισμός, τα πάντα».

Πηγή: Newsroom

ΚΕΙΜΕΝΟ 2

Τα παιδιά με τα τηλέφωνα...

Τέσσερα κορίτσια είναι, πρωτάκια. Εξω ένας ήλιος σπάνιος για χειμώνα στα βουνά «φωνάζει» να βγούμε όλοι έξω από το σχολείο. Κι αυτά κάθονται εκεί, το ένα δίπλα στο άλλο, σαν κούκλες σε βιτρίνα, με το δεξί χέρι αγκυλωμένο να κρατάει το κινητό. Φιλενάδες, μπορεί και από το Δημοτικό, και δεν μιλάνε μεταξύ τους. Μόνο κοιτάνε κάτω και μπροστά κι από όλο τους το σώμα κινείται μόνο ο αντίχειρας. Σε βλέπουν και κρύβουν το κινητό στην τσέπη του φούτερ τους και γελάνε ένοχα. Πόσο να τα μαλώσεις; Πόσα κινητά να μαζέψεις στο συρτάρι του γραφείου για το τέλος της μέρας;

Στη διάρκεια της ώρας του μαθήματος, όσο κι αν συμμετέχουν, όσο κι αν ενδιαφέρονται, από κάποια ώρα και μετά είναι ξεκάθαρο ότι θέλουν να σε εξαφανίσουν από μπροστά τους, να σκρολάρουν και να χαθείς, να τελειώσει όλο αυτό, να πάμε στο επόμενο. Στο λένε τα μάτια τους ότι η διαδικασία κράτησε πάρα πολύ για την περιορισμένη υπομονή τους, για την ελαχιστοποιημένη δυνατότητά τους να προσηλωθούν σε κάτι, να εστιάσουν την προσοχή τους, να σκεφτούν, να παράγουν λόγο.

Βλέπουν εικόνες, μόνο εικόνες που φεύγουν για να έρθουν οι επόμενες. Οι επόμενες ίδιες εικόνες που τους στέλνει ο αλγόριθμος. Μια εικόνα κι αυτά. Μια εικόνα προφίλ, ένα στόρι στο insta. Γύρω από τα σόσιαλ όλη τους η μοναχική ζωή, η βουβή ζωή τους. Παιδιά πανέξυπνα, ράτσα βελτιωμένη που αν ζούσε σε ένα άλλο κοινωνικό, πολιτικό και εκπαιδευτικό πλαίσιο, αν τα πλουτίζαμε με τέχνη, με ομορφιά, με ιδέες, με μουσική, με πολιτισμό θα απογείωνε τον έρημο τούτο τόπο.

Παρκαρισμένα από όλους εμάς τους πολυάσχολους ενήλικες, που υποτίθεται ότι έχουμε τη φροντίδα τους, όχι πια στη γιαγιά ή στην τηλεόραση αλλά στο κινητό, που λες και φύτεψε στα χεράκια τους, εκεί στις φιλικές συναναστροφές, δίπλα στους παιδότοπους, κοντά στους φίλους τους να βλέπουν χωρίς να μιλάνε, χωρίς να μπορούν να αντιδράσουν, χωρίς να μπορούν να αποδράσουν.

Στην τελική τι κάνουν; Μιμούνται όλους εμάς, τους μεγάλους, τους γονείς, τους δασκάλους που τους μιλάμε και με τη γωνία του ματιού μας κοιτάζουμε την οθόνη το κινητού μήπως και ήρθε κάποια ειδοποίηση και τη χάσουμε...

Ροδοθέα Καρφή*, Εφημερίδα *ΤΟ ΒΗΜΑ*, 30 Μαρτίου 2024

* Η κυρία Ροδοθέα Καρφή είναι διευθύντρια του Επαγγελματικού Λυκείου Καρπενησίου.

ΚΕΙΜΕΝΟ 3

Το κινητό: ένα διήγημα για τη μοναξιά!

Η ευτυχία μοιάζει παντοτινή, μέχρι να βιώσεις το φριχτό αίσθημα της μοναξιάς...

Έσυρε τα πόδια του μέχρι το κουζινάκι. Έβαλε στο γκαζάκι να βράζει το νερό.

Έσκυψε κι έβγαλε μια ραγισμένη φλιτζάνα απ' το κάτω ντουλάπι. Ένας σφάχτης τρύπησε τη μέση του. Τα χείλη του σφίχτηκαν. Μια χαραγματιά πόνου σκάλισε το πρόσωπό του. Τα παραμορφωμένα του δάχτυλα προσπαθούσαν να ανοίξουν το χάρτινο κουτί του τσαγιού.

Φύσηξε, ξεφύσηξε και συγκέντρωσε όλη του την προσοχή εκεί, αλλά μάταια. Πήρε ένα μαχαίρι κι έκοψε τελικά τη συσκευασία. Στάλες ιδρώτα κύλησαν πίσω από τα αυτιά του.

Έβαλε ένα φακελάκι με χαμομήλι στη φλιτζάνα κι έπειτα περίμενε να κοχλάσει το νερό.

Με την κούπα φωλιασμένη στις παλάμες του κάθισε στη ψάθινη καρέκλα, πλάι στους τενεκέδες με τα χρυσάνθεμα. Ένα ψυχρό αεράκι χάιδεψε το πρόσωπό του ανακάτεψε τα κεχριμπαρένια φύλλα της μουριάς, που ‘χαν σκεπάσει τα πλακάκια της αυλής, γλίστρησε μέσα απ’ τα μαραγκιασμένα φύλλα των βασιλικών κι ύστερα συνέχισε το ταξίδι του. Φθινοπώριασε. Ήπιε κάνα δυο γουλιές χαμομήλι. Το αχνιστό υγρό έκαψε το λαιμό του. Τα μάτια του βούρκωσαν. Κοίταξε το ρολόι του. Το λουράκι είχε από χρόνια ξεφλουδίσει. Ήταν νωρίς ακόμα. Σίγουρα ακόμη θα κοιμόντουσαν. Έστρεψε το βλέμμα του στον ουρανό. Το δικό του γαλάζιο ενώθηκε μ’ εκείνο το θαμπό, το μελαγχολικό του φθινοπωρινού ουρανού. Το τσάι σταμάτησε να αχνίζει. Πάγωσε. Κι εκείνος ακόμα στην αυλή, να περιμένει. Κόντευε πια να μεσημεριάσει. Η μέρα βούλιαζε σε μια υγρή σιωπή. Μονάχα τα πεσμένα φύλλα αναδεύονταν που και που. Κανείς δεν πέρασε από το δρόμο. Με τις λιωμένες του παντόφλες να σέρνονται μπήκε στο σπίτι. Σαν να κρύωνε λίγο. Έριξε στους ώμους μια ζακέτα σβολιασμένη. Άφησε τη φλιτζάνα στο νεροχύτη, δίπλα απ’ το πορσελάνινο βουνό των άπλυτων πιάτων κι ύστερα κάθισε στον καναπέ. Άνοιξε την τηλεόραση, τυχαία σε ένα κανάλι. Κοίταξε για λίγο, μα ύστερα την έκλεισε. Δεν την άντεχε! Μαϊμού χαμόγελα. Ενδιαφέρον προσποιητό. Επιτηδευμένη ανεμελιά. Ένας εικονικός κόσμος αγγελικά πλασμένος για μια πραγματικότητα που αιμορραγεί...

Έκανε μερικά βήματα απ’ το τραπεζάκι της τηλεόρασης μέχρι τη σκονισμένη εταζέρα. Ένα σωρό χάρτινα πρόσωπα του χαμογελούσαν. Μια ζωή ολόκληρη ή μάλλον μονάχα οι στιγμές εκείνες μιας ευτυχίας που τότε φάνταζε παντοτινή, μα τελικά αποδείχτηκε πρόσκαιρη, βρισκόταν φωλιασμένη πίσω από τζάμια θαμπά. Τα μάτια του στάθηκαν για κάμποσο στην καθεμία. Ένας κόμπος έφραξε το λαιμό. Ένα βαρίδιο πλάκωσε το στήθος. Μια γεύση πικρή στάθηκε στην άκρη της γλώσσας του. Γύρισε ξανά στον καναπέ. Κοίταξε το ρολόι στο δεξί του χέρι.

«Μα γιατί δε χτυπά; Μήπως τέλειωσε η μπαταρία του κι έκλεισε;» ψιθύρισε τις σκέψεις του. Με δάκτυλα που τρέμουν έπιασε το μαύρο πλαίσιο γύρω απ’ την οθόνη. Πάτησε το μεσαίο στρόγγυλο κουμπί. Η οθόνη του φώτισε. Μισοέκλεισε τα μάτια. Έφερε το κινητό κοντά τους. Εκείνα περιπλανήθηκαν για λίγο προσπαθώντας να βρουν το εικονίδιο της μπαταρίας. Ήταν πλήρως φορτισμένο! «Θα περιμένω λίγο ακόμα!» αποφάσισε τελικά. Έβαλε το κινητό στην τσέπη του πουκαμίσου του. Να το ‘χει κοντά του. Να το προλάβει,

όταν θα χτυπήσει.

Έφαγε ανόρεχτα δυο φρυγανιές με λίγη φέτα και κάνα δυο ελιές. Ύστερα ξάπλωσε.

Ο ουρανός έπαιρνε μια βαθιά μαύρη απόχρωση, όταν άνοιξε τα μάτια του. Βράδιαζε κι εκείνο ακόμα να χτυπήσει... Άναψε ένα κερί. Η φλόγα του, αν και χλωμή, κατάφερε να ραγίσει το σκοτάδι. Σηκώθηκε και κλείδωσε την εξώπορτα. Κανείς δεν του χτύπησε και σήμερα! Άνοιξε το μικρό ραδιόφωνο, που βρισκόταν στην κορυφή της στοίβας με τα βιβλία, πάνω στο κουτσό τραπέζι, εκείνο που έγερνε επικίνδυνα. Η μόνιμη συντροφιά του για χρόνια, για νύχτες αφέγγαρες που φάνταζαν ατελείωτες! Μια φωνή ζεστή και τόσο γνώριμη πλημμύρισε το δωμάτιο. Η αισθαντική και μελαγχολική φωνή της Τάνιας χάιδεψε τρυφερά τα αυτιά του.

«Κι όπως θα 'σαι μοναχός
Μες στην ερημιά της γης
Θα κρεμάσεις κάποια νύχτα
Τα κουρέλια της ψυχής
Και θα μου ζητάς να 'ρθω
Να σε βρω στην ερημιά
Μα εγώ δε θα υπάρχω
Θα 'μαι πια πολύ μακριά»

Το βλέμμα του συννέφιασε. Δάκρυα κύλησαν στο σταφιδιασμένο του πρόσωπο. Το κινητό τώρα βρίσκονταν ανάμεσα στα δάκτυλά του. Το κρατούσε σφιχτά, με μια ναυαγισμένη σχεδόν ελπίδα, κρυμμένη σε μια γωνιά της χούφτας του. Μα, θα έμενε βουβό για άλλο ένα βράδυ. Το ήξερε! Κι εκείνος μόνος, θαρρείς από πάντα, με τον ίσκιο της μοναξιάς να γέρνει όλο και πιο βαρύς επάνω του...

Γιάννης Ζαραμπούκας

ΘΕΜΑΤΑ

A. Να αποδώσετε περιληπτικά τις απόψεις του καθηγητή Γ. Μπαμπινιώτη σχετικά με την επίδραση του κινητού - αλλά και γενικότερα των ψηφιακών μέσων – στη γλώσσα και στην εκπαίδευση, καθώς και τις προτάσεις του για να καλλιεργηθεί η αγάπη για τη γλώσσα (**Κείμενο 1, 60-80 λέξεις**).

(Μονάδες 20)

B1. Να γράψετε δίπλα από κάθε γράμμα τη λέξη **Σωστό ή Λάθος**, αν νομίζετε ότι οι προτάσεις αποδίδουν ορθά ή λανθασμένα το νόημα των **Κειμένων 1 και 2**. Στη συνέχεια να τεκμηριώσετε την απάντησή σας, παραθέτοντας τα αντίστοιχα χωρία από τα κείμενα.

α. Το κινητό έχει γίνει προέκταση παιδιών και ενηλίκων. (Κείμενο 1)

β. Σύμφωνα με τον Γ. Μπαμπινιώτη, στη Φινλανδία διαπιστώθηκε ότι η χρήση των ψηφιακών μέσων στην εκπαιδευτική διαδικασία βελτιώνει τις δεξιότητες γραφής των μαθητών. (Κείμενο 1)

γ. Η σχέση δασκάλου και μαθητή είναι δυνατό να αντικατασταθεί από τα ψηφιακά μέσα. (Κείμενο 1)

δ. Οι μαθητές εμφανίζουν συχνά αδυναμία συγκέντρωσης κατά τη διάρκεια της εκπαιδευτικής διαδικασίας λόγω της συνεχούς χρήσης του κινητού τηλεφώνου. (Κείμενο 2)

ε. Ο εθισμός στη χρήση του κινητού τηλεφώνου από τα παιδιά είναι αποτέλεσμα μίμησης της συμπεριφοράς των ενηλίκων. (Κείμενο 2)

(Μονάδες 10)

B2. Να σχολιάσετε τον τίτλο του **Κειμένου 1** α) ως προς τη μορφή και β) ως προς τη σύνδεσή του με το περιεχόμενο του κειμένου.

(Μονάδες 5)

B3. Ποιος είναι ο σκοπός της αρθρογράφου στο **Κείμενο 2**; (Μονάδες 4) Να αναφέρεται τρεις (3) γλωσσικές επιλογές που εξυπηρετούν το συγκεκριμένο σκοπό, με συγκεκριμένες αναφορές στο κείμενο (Μονάδες 6).

(Μονάδες 10)

B4 α) Στο **Κείμενο 1** χρησιμοποιείται συχνά ο ευθύς λόγος. Να καταγράψετε τρία (3) παραδείγματα χρήσης του (Μονάδες 3) και να εξηγήσετε τη συγκεκριμένη γλωσσική επιλογή από τον συντάκτη (Μονάδες 3).

β) Πώς τεκμηριώνει τη θέση του ο καθηγητής Γ. Μπαμπινιώτης στη δεύτερη παράγραφο του **Κειμένου 1** («Μιλώντας στην εκπομπή «Newsroom»... δήλωσε χαρακτηριστικά»); Να απαντήσετε με σχετικές αναφορές στο κείμενο. (Μονάδες 4)

(Μονάδες 10)

Γ.

“ «Μα γιατί δε χτυπά; Μήπως τέλειωσε η μπαταρία του κι έκλεισε;» ψιθύρισε τις σκέψεις του.”
Ποια είναι η σχέση του ήρωα του διηγήματος με το κινητό του τηλέφωνο στο **Κείμενο 3**; Να τεκμηριώσετε την άποψη σας με τρεις (3) κειμενικούς δείκτες. Ποια είναι η δική σας καθημερινή σχέση με τη χρήση αυτού του μέσου;

(Μονάδες 15)

Δ. Με αφορμή την απαγόρευση της χρήσης των κινητών τηλεφώνων από τους μαθητές στο σχολικό περιβάλλον, σε σχετική εκδήλωση του σχολείου σας καλείστε να αναφερθείτε στις αρνητικές συνέπειες της χρήσης των κινητών τηλεφώνων από τους εφήβους, προτείνοντας παράλληλα τρόπους για την έλλογη χρήση τους (350-400 λέξεις). Να λάβετε πληροφορίες και από τα κείμενα που σας δίνονται.

(Μονάδες 30)

Να έχετε επιτυχία!